

Излази сваке недеље
на читавом табаку.

Претплата, огласи и до-
писи плаћу се уредништ-
ву „Гл. Народа у Н. Сад.“

ГЛАС НАРОДА.

Цена је листу:
на годину 3 фор.
на осам месеци . . . 2 „
на четир месеца . . . 1 „
за Србију годишње 4 „

ЛИСТ ЗА НАРОДНЕ СТВАРИ, ПРИВРЕДУ, ПОУКУ И ЗАБАВУ.

ЗА ОГЛАСЕ ПЛАЋА СЕ 5 НОВЧ. ОД СВАКЕ ВРСТЕ И 30 НОВЧ. ЗА ЖИГ СВАКИ ПУТ, ЦЕНЕ СУ ЗНАТНО НИЖЕ ЗА ОНЕ
ОГЛАСЕ, КОЈИ ШТО ЧЕШЋЕ ИЛИ У ШТО ВЕЋЕМ ОБИМУ ИЗЛАЗЕ У ОВОМ ЛИСТУ.

СРПСКИ НАРОДНИ САБОР.

Ове седмице радио је већим делом одбор петнајсторице, који је имао да дотера саборско устројство онако како би народу требало, како би синоду право и влади по вољи било. Посао је ово врло тежак те за то се дуго на њему и радило. Ко ће на три стране уговети.

У понедеоник беше јавна седница. У тој се седници претресало питање о коме ће се устројству водити расправа о оном, што га је сабор пређашњи начинио или о оном што га је одбор петнајсторице за ову прилику удесио. При гласању беху сви за одборско устројство, осим Манојла Хрваћанина, коме је сабор одвише попустљив и епископа Анђелића, коме сабор одвише иште.

Устројство одборско неразликује се у главном много од устројства саборско. Оно је по предлогу посланика Максимовића начињено, али је и овај предлог јако изменут. Максимовић није споменуо у своме предлогу привилегије народне, а одбор петнајсторице позива се и на њих доказујући и с њима да народ наш има право, да сам себи у цркви и школи господари. Максимовић је предлагао, да сабор траје 6 година као и политични сабор у Пешти а одбор је остао при три године. Максимовић је хтео да у саборском сталном одбору буде 6 чланова и толико заменика и то два члана да епископи бирају између себе а знаменике овима да бира свештенство између себе, а четир члана са заменици да бира сабор између себе и то двоицу из Угарске а двоицу из Хрвацке и Славоније. Одбор је задржао број саборског устројства 9 из међу који је само један владика.

Што се тиче тога, ко ће бити саборски председник одбор је попустио од тога да сабор бира себи председника него је пристао да патријарх буде председник. Подпредседника да бира сабор из световног реда.

Када се и у седници саборској претресе предлог петнајсторице о устројству саборском, онда ћемо донети у овоме листу и предлог одборски и

закључке саборске. Претрес је одборског предлога започет у петак у сабору.

У поменутој седници саборској од понедељника пријавио се сабору посланик парох Николић из Кнеза, који је изабран на место владике Живковића.

Горњо-карловачка општина моли сабор за заштиту од законске одредбе хрватског сабора о школама. Ова је молба предата одбору саборском, који молбе прикупља с налогом да што пре сабору о њој извештај поднесе.

На предлог др. Јована Суботића честитао је сабор телеграфски отварање свеучилишта у Загребу.

Од понедељника до петка не беше јавне седнице. У недељу предао је комесар неке примедбе о којима се у понедељник после подне и у уторник у конференцији договарало. У конференцији од уторника беху и епископи будимски, горњо-карловачки, темишварски и донекле бачки. На жељу првих изабран је одбор од 7 чланова да са 7 епископа, подразумевајући ту и патријарха, договоре се у оним пунктovima у којима се епископи досад са сабором нису сложили. У тај одбор изабрани су: Суботић, Брановачки, Јов. Живковић, Касапиновић, Максимовић Бранко Стевановић, Јов. Павловић, (Др. Милетић, др. Полит и Александар Николић нису се хтели примити, да буду у томе одбору.)

Преповедају, да је сам епископ Стојковић изјавио у конференцији, да синод неће моћи попустити од својих захтева.

Синод иде за тим, да се измену конзисторије епархијска скупштина и општине. И најмлађим епископима није по вољи што је народу у конзисторији дат велик уплив.

Епископ Живковић признао је у конференцији, да има заиста међу захтевима синодским и таким од којих се попустити може, и услед тога је и изабрало њих седам, да се са седам владика споразуму.

Ово споразумење, веле, нужно је с тога, што је боље да се буде најпре са владикама на чисто, па ће и комесар попустити лице, а овако ако се

и удеси што са комесаром, владике ће онет што заповенути, а влада ће се онда правити лена, па газати, ето ја бих вам учинила али владике нећеју.

Кад се већ ударило у попуштање боље свом него другоме.

Г. Јован Живковић искао је, да се у устројству даде уплива влади хрватској на саборске ствари.

ДА ЛИ СЕ ВОЋКА ИСПЛАЋУЈЕ?

Наши прости, па и сами отменији људи држе, да се воћке подижу више из уживања и раскоша, да се на њих више потроши, него што хаснити могу. Ко овако мисли, тај хрђаво мисли, јер можда ни једна земљоделска струка не доноси више чистог прихода, сарамерно према издатку, као што воћарство.

У нашим учесним земљама воћарство би нас врло обогатило, уједно би нам се и предео улешао, а и само поднебље (клима) би се у нечем на боље променуло, где сад сваки час ма какво хрђаво време наиђе.

Са воћарством би се многа наша сиротиња изранити могла, многа би се општина унапредила, имућнији људи би своју порцију само отуд исплаћивати могли а и друге терете подмиривали. А шта тек да кажемо за онај благодетни уплив, што на душу, осећаје и прави васколиког становништва утиче. Где се воћка подиже и негује, где се недељом и свецем младеж и одраслији по баштама и воћњацима скуњају и ту се проводе и одмарају, ту нема поквареног света, ту нећеш наћи по грчмама она свињска чуда и поборе, што сад по нашим селима наићи можеш! — А ко још може порећи, да воћарство не буди љубав домовини и завичају?

— Зар би се наши Срби изсељавали толико из Бачке и Баната, да је цела земља, башта, авлија, сокак, па и друм воћем засађен, као што то видимо у честитим немачким местима у Бачкој (Црвенка, Апатин) и Банату (Хацфелд, Билет). Разуме се по себи, да је овакав пустош и парлог и Србину лако напустити, који се иначе врло тешко седи и своје огњиште оставља. —

Где год дакле видиш предео засађен воћем, то знај да су ту сами вредни и честити људи. Што им је воће благородније, то су и сами људи племенитији, код којих крађе, безобразлука или другог неваљалства нећеш наћи.

Колико воћка и новаца доноси, послужићемо се овде неким званичним подацима о Немачкој, Француској и нашој Аустро-Угарској.

У земљи Виртембергу (у Немачкој), која је у полак мања од Србије, и где се много воћа сади, роди годишње у средњу руку око 54 милијуна мерица различитог воћа; а пошто у тој земљи има

1 мил. и 800 хиљада душа, то онда долази одсеком на сваку главу по 30 мерица воћа годишње!

Округ Некарски (где има највише воћака у целој Европи) бере годишње толико воћа, да му на сваку душу по 180 мерица долази.

У округу тибиншком (онет у Виртембергу) добија се годишње око 200 хиљада мерица воћа, што вреди до $\frac{1}{2}$ милијуна форината. Исто тако једина варош Рајтлинген (где је знаменита воћарска школа, којој је управитељ чувени зналац и вештак Др. Е. Лукас) бере воћа из свог хатара сваке године око 100 хиљада форината.

Оставимо Виртембершку пак пођимо и по другим немачким пределима, то ћемо исто тако лепе приходе видети.

У Алтенланду (3 миље велеки предео на доњој Лаби) засађене су већином трешње и јабуке. Са тог маленог земљишта добије се у средњим годинама преко 1 милијун и 80 хиљада форината, а у добрим годинама (као 1862) до близу 2 милијуна фор. за воће, које је већичом извезено у Хамбург. У доњој Луужици (Гутеалушки предео) добије се само за трешње и вишње око сто и осам хиљада форината; у околини вароши Јене добија се само за шљиве 1 милијун и 200 хиљада форината. — а за орахе до 20 хиљада фор.

Пређимо у Француску, где се још много племенитије воће сади него и у самој Немачкој. — Једно место на реци Сени добије за саме кајсије 5000 фор. — Thomery добија само за једну фелу грожђа (тако званог: Chasselas de Fontaineblau) 7—8 хиљада форината. — Montreuil, (где су прве брескве у свету), добија годишње за брескве преко 50 хиљада-форината.

Ако пређемо у Аустро-угарску, ту нам стоји најбоље јужна Тиролска. Округ Боцен извози годишње 55.760 цената воћа и грожђа и много јужног воћа у вредности око 453 хиљаде форината, а толико се исто воћа потроши и у земљи. Исто се тако извезе из Штирске годишње воћа за више стотина хиљада фор. Дунавом до Пеште, а одакле даље. — Исто тако многу силесију новаца добива и Чешка за своје продано воће. Тако је и пр: једини спајилук у Тешину 1859. добио за продато сирово воће 11 хиљада форината, и ваља знати, да готово све воћке беху младице. Многе опш-

тине у Чешкој издржавају своје званичне једино од продатих младица (из општинских вртова) и од сировог воћа, које се по друмови бере.

Кечкет и Нађ Кереш са околином добија до 100 хиљада марица самих јабука; године 1868 продало се ту кајсија за 250 хиљада форината. Вели се, да у добрим годинама добију ти људи за различито воће око милијун фор. које се прода већином у Немачку, Пољску и Русију.

Шта би нама Хрватка, Славонија, Срем, јужни Банат и Бачка Србија, Босна, Херцеговина, Далмација и стара Србија тек за воће добила, да је више воље, вештине и знања? Колико би милијуна форината у српске сиромашне кесе дошло, које овако други вредни народи на гореј земљи и неударнијем пределу добивају?

Но воће се не продаје само сирово, већ га исто тако кувају и суше, пак продају. Ту су ти различита слатка, ушећерисана и умедљана воћа, уку-

вано у стакладма, маџун, пекмез, сирац, шира, вино од воћа итд. — пак и осушено пр: шљиве, јабуке, крушке, вишње и трешње. Пак најпосле, што се ни сирово продати не да, нити се даје сушити, од тог се пече ракија, цеди уље, ране свињи, ђубре воћњаци и вртови ит. д.

Желим да са ово неколико речи побудим само озбиљну вољу и заузимање код појединих разумнијих и родољубивих Србаља да подижу или потпомажу подизање воћа и ширења племенитих врста, пак ће онда из те воље лако набавити се и вештина и знање. Ако ми сл. Уред. (Врло радо Ур.) овог правог народног листа и даље места у листу даде, потрудићу се да према своме слободном времену напишем нека најнужнија и најважнија знања о подизању, сађењу, облагорођивању, кресању и неговању воћака.

У Србобрану

I. K. B.

нар. учитељ.

ЗАБЛУДЕ И ПРАЗНОВЕРИЦЕ У НАШИМ ПОСЛОВИЦАМА.

Од Ђорђа Мандровића, пароха пештанског.

(Наставак.)

Ако ће триста, без попа ништа.

Тиме се мисли рећи, да ма се и стотинама људи на крштење и свадбу искунило, све је то бадава ако свештеник ту није; јер без њега не може се ни крстити ни венчати. Но то не стоји увек.

Што се крштења тиче ваља знати, да правоваљано крштење није само оно, које свештеник у цркви свршује. У случају нужде може крстити и ђакон и други који Хришћанин па и бабаца. Главно је то да се дете три пут у воду загнури¹ и уза сваки пут ове речи кажу, „Кршчајетеја раб (или раба) божији во имја оца и сина и свјатаго духа амин.“ А да крштење могу и несвештеници

¹) Да ме не би ко зло разумео, ваља ми навести разлоге зашто сам рекао, да дете ваља три пут у воду загнури. Православна црква учи од вајкада, да је крштење само онда правоваљано, кад се дете у воду загнури, „погрузи“. Тако 50 канон св. ап. вели, да се има крстити „в три погруженија.“ Тако вели и Јустин мученик: „Онда их водимо на воду и ту се купају“ (дурон пиунте) (II), — тако Тергулиан: „Тег мергитамур“ три пут их загнуримо — Тако Григорије Ниски: „Силажење у воду и трикратно погружење“ (то трис еп аџто гонесте) (сл. кат. 35.), — тако и вел. Василије: „Трима погружења (трисин катадисесин) и трима призивања свршује се велика тајна крштења (о св. духу.) Ср. Прав. Испов 1, 102. — камен вере 1040. — Шагуна цркв, право § 51.

Тако учи православна црква, друкчије се пак предавало у карловачкој богословији, на име ту се предавало, да дете треба водом три пут или полити чли га у њу загнури. Но то није православно, то је римокатолички

свршавати, то се види из ових речи Апостола Павла: „Јер Христос не посла мене да кртим, но да проповедам еванђеље“ (1 кор 1, 17.) Ту Павле јасно вели, да његов задатак није да крсти, но да проповеда, дакле да се с проповедањем слова божјег имају заимати епископи, односно свештеници, а крштење да имају свршавати ђакони и други Хришћани. Узрок томе по тумачењу светих отаца Амвросија (на 1 кор. 1, 17.) Августина (против Петилијана III, 56.) и Теодорита (на 1 кор, 17) тај је, што је проповедање велики и тежак посао, те га не може обављати сваки, но само онај, који је знања набавио и за то се припремио, а крштење је посао мален и лак, па га и мање учени (minus docti. Авр.) могу свршавати.

Да при венчању мора свештеник суделовати, да се без њега не може брак закључити, ни то не стоји са свим. Из једног списа грчких царава Леона Исаура и Константина од год 740 зна се, да је

или лутерански. Јер код њи има прописа, како се крсти поливањем а како погружењем. (Herzog, Real-Encycl. Taufe.) А како се код нас обично крсти? Само поливањем, дакле са свим противно православној цркви, која само за погружење зна и тиме Христово погребње и васкрсење предочити жели. Ср. Рим 6, 3, 4. — Њирило Јерус. сл, поуч, огл. 3 и поуч. тајн 2. — Григорије Наз. бес. 40. — Јован Златоуст бес. 25 на Јов.

Кад ће тај дар мар у цркви престати? Изрецимо се било за погружење било за поливање, ал само се једном јасно и опредељено изрецимо!

у православној цркви брак правоваљан бивао, ако је или писменим уговором или узајамним усменим сизволењем уговорача и њихових родитеља или у цркви евхологијом (благословењем) или са знањем пријатеља закључен. (Чизман, брачно право ист. цркве I, 158) А што је некада било, може и сада бити и како се у најновијем времену научењаци већином изразише, да брак спада пред светску власт, то мал' да нећемо коју годину очима гледати, како се брак као и сваки други грађански уговор у писарницама и судницама пред општинским поглаварима закључује.

Па на што ће нам онда свештеници? Шта ће они радити?

Не бринимо се за то! Имају они посла, и много важнијег посла него што је крштење, венчање итд. Најглавнији њихов позив по светом Писму тај је, да проповедају слово божје, да обавешћују народ и да болне лече. То се види из ових речи, које је Христос Апостолима рекао кад их је у свет послао: „Ходећи проповедајте — болне исцељујте, губаве

чистите“ (Мат. 10, 7. 8.) Свештеник ваља дакле да је проповедник и лекар, „врач душ и тјелес“, ако ће захтевима светог писма да одговори и од стварне користи по народ да буде. И камо те лепе среће да је он то до сад био? Ми би данас много напреднији били и не би тако здраво бројно опадали. Ал на грдну штету нашег народа свештеник је до сад све друго био, само не оно, што је ваљало да буде. И венчавати и крстити и сахрањивати и службу служити и молитве читати, све то он „мора као пона“. Али да у цркви и ван цркве народ учува и да се лекарству учи, те да тако у народу „здраву душу у здравом телу подржава“, да те своје најглавније свештеничке дужности испуњава, то он не мора, но ако хоће, нити ико на свету о томе бригу води. Докле ћемо тако? Кад ћемо једном увидети, да су кухари и ципелари од веће користи по друштвени живот него свештеници, који свој народ душевно и телесно не лече, па да се збиљски постарамо, да нам свештеници прави душевни и телесни лекари народа буду? (Наставиће се.)

ПОСЉЕДИЦА ХРЂАВА СВАТАЊА.

Код нашег простог народа још једнако влада та мисао, кад је једаред један узет у солдате, да му за оно што као солдат неуреди нема суда. То погрешно мишљење долази отуда, што се збиља кад год, кад су тако зване „врбонке“ биле, гледало много кроз прсти онеме, ко се јави за војника, те ако је пре тога учинио и мањи криминал он се спасао тиме, као што се спасавао од солдачине онај, који утече у манастир. Али сада неватају у „бирманце“, незаилази сада по сели или вароши каплар са момци да најми свирца, па да се прати с пуном боцом у руци певајући: ајте браћо укатане, доста јести доста пити, понајвише бијен бити! Данас свако, ко је за то, мора војник бити. Ни онај, чиј отац друге у војнике узима, није од солдачине ослобођен. Нико дакле, кад га узму у солдате нема права држати да је он мученик, да он за друге издире, те светити се другом ма ти овај и не био крив, или кад те узму у војнике употребити ту прилику, да сам судиш онеме, ко ти је нешто неправо учинио, јер теби нема суда. Данас те, мислиш, неће ухватити а ти си сутра обучен, па мир. Не, није сада тако, сада се неопрашта, наће тебе суд и у јануцету.

О овоме и на овоме месту пишемо сада с тога, што се баш због тога погрешног сватања десио ово дана врло несрећан случај.

По земаљском закону, они, које у пролеће асентационе комисије упишу у војнике, ти у месецу октобру морају у војску стати, пријавивши се по-

пунујућој среској команди, да их ова у одређене регimente пошаље. Така команда има и овде у Новоме Саду. Чуружан рекрут, пошто је дан пре пријаве банчио и мирним људма прозоре дукао, држећи да му суда нема крене се пре неки дан у Нови Сад. На путу нападне на салашана од богате куће, који је мирно своје кукурузе брао, грдећи га, те га и бити почне. Овај повиче за помоћ. Родбина дотрчи, а рекрут стане на коли бегати. Осим рекрутових кола беше и других из Чуруга. Салашани немогав их пешке стићи, поседају на коње, стигну их, истуку многе батинама, жени једној расеку ногу, а човеку једном забоду вагов, којим су кукурузовину секли у главу, те га је читав један сат до Новог Сада у глави носио и ту му га је тек лекар извадит могао. Сумња се да ће и жив остати.

Сироманије ништа ни крив био али салашани не питаше које крив него као оно чипкар, кога је један Чуружан туко, а он на другом вашару ухватио другог те му почео враћати и кад му овај каза да му он није крив, а он му одговори: Шеце једно, чуружован ти, чуружован он, удри сваког, које из Чуруга.

Суд ће сада кривце преда се и добро им неће бити.

Ово нека служи за озбиљну опомену свој момчадији нашој, која држи да солдату нема суда за оно, што је пре солдачине учинио; и онај који је на белом лебу, те му се све по вољи чини, може искати само оно чиме се другом квар ненаноси.

БОЖИЋНИ КОЛАЧИ.*)

Још други дан божића ни од ручка устао није, а камо ли да се опремио на пут, а момчадија сподиначка већ назобљеним коњма притегла колане, бацила се на њих, и прати госта кући — прати божић.

Од божића нема лепшег свеца православног, од њега нема милијега госта, па је заиста чудо да таког госта нетрпни свет ни три дана, колико је управо код нас Србаља време гостинско, него га одмах, други дан прати кући, а неким несташцима није доста да само прате него још вијају божић.

Но колико се момчадија жури да испрати божић, њему није тако хитно да се креће. Он испија чаше на тенани и наздравља свима у кући редом. А и шта да се жури. Његови су коњи врло добри. Он кад се крене једанпут обиће и оног, који је на три сахата пред њега истрчао, не можеш га стићи да су ти Гецина сва четир хата, нека га мрак у Сподинци ухвати он је опет до довече код куће.

И момци сподиначки то добро знају. Они само говоре да вијају божић али у истини они се један с другим утркују. Божић је дан, који показује каква су у кога коња колена. Читаво село је тај дан тркалиште. У Срба још нема као у Енглеза редовних великих отркивања за онеладу. Али божић је дан у ком се Србин на добреме дори своје отркује, но не за плату какву, као себични Енглез, него: само нек се зна ко је бржи!

На сваком сокаку стоје икупљене гомиле коњаника. Већ је сваки сокак дознао, који је у коме најбржи коњ. Сад је ред да се сокак један с другим отркује.

И то је већ готово.

На ледина икупља се сада сва коњица сеоска. Читаво село сада се отркује.

Почело се с крајњег сокака. Стотинама почело је заједно трчати. Удругом сокаку већ је стотина мање, у трећом две, у четвртном тек се на десетине броји, а у шестом седмом тамо се још њих два зноје, ко ће пре истрчати до мете, на крај села, и викнути: ја сам најбољи!

Хеј та није то шала рећи: ја сам најбољи! Та

прва девојка не друго него прће за оним ко све друге обиће. Чиј је најбољи коњ најбољи је и момак. Код српске девојке коњ диже момеу цену.

Врати се натраг истим путем да видиш шта је од других коњаника. Ту је читава баталија. На једном месту држе тројица бесна вранца да се коњаник, који је с њега спао, поине горе, а он неда себи близу. На другом дижу неку мршаву рагу, која је пала на притисла коњаника њих шесторица, па се смеју бадрости и брзини њеној: требао си ти брајко рићу попети на ајзлибан, па га узјашити, па би ти био најбржи.

Тамо даље трчи сам коњ по сокаку а коњанику чак у трећем жене лелечући намештају ногу. На оном крају опет жури гологлав момак умацурен од крви из разлупана носа и тражи шешир. Пиштољ, долама, уздица, бич, шешир, све то лежи по путу разбацано, као да је каква плашљива војска побегла, па побацала све, само да лакше трчати може. Вајкање смеј, пркос, плач, све се то помешало у пратњи момачкој што божић вија.

Али људи су наметнији, они нит прате нит вијају божић. Они или пешке или седну на саонице па редом прате један другог од куће до куће.

О божићу у права Србина капија је отворена. На трпези стоји спремно јело и пиће. Јеси ли род или помоз Бог не пита се — сврни понудићете. Седи, докле хоћеш, па иди даље. Нико се тај дан несме понети а никоме се ништа и замерити несме. Веселе је свуда право, својско. Престала је сва разлика. Нема више у селу попе, нема натароша и учитеља, нема паора и трговца, све су то добра браћа и пријатељи. Једна гомила пресекала је најпре код попе колач, па тако редом. Друга гомила почела је од учитеља или трговца, трећа од ратара или занатлије и све искупиле се на једном месту да се опет разићу и на другом између себе или сдругим састану.

Ја сам, (то јест не онај, који пише ову приповетку, него онај о коме се она пише) био баш у том селу натарош. Ја сам био нов натарош и то ми беше први божић у томе селу.

Кућа моја беше отворена, као и све друге. Колач је и код мене пресечен. Гости су пошли пешке даље. Жени мојој прохтело се да се на саоница сањка.

Како ћемо, рекох јој, кад немамо својих саоница.

— Да у кога има кад у домина нема, примети чика Драга, који је с друштвом од мене пошао.

Чика Драгина кућа преко пута је од моје, и док смо се ми огрнули, а саонице са два жерава

*) Овај одломак штампан у овоме листу, а одломак под насловом: „Тужим квочку господине,“ штампане се у календару „Орао“, што га издаје Ст. В. Поповић да виде читаоци каква ће одприлике бити књига: „Сеоски натарош“, те ако им се допадне, или да се пожуре са претплатом, јер се досад тако мало јавило, да на конту тога и онога што се доцније може добити, не могу књигу штампати, пошто већ доста штете имам и на издавању: „Глас народа,“ или да се више нико и нејавља, те ћу и оној неколицини скупљачима и појединима вратити новце уверен, да књига не треба ни да изађе.

затоциљаше се пред наши врати. Ми се попесмо. Куда ћемо господине запита чика Драгин син, који је кочијанио? Кроз село, беше одговор.

Кочијаш диже сламку и показа је коњма, а ови загребаше. Ти нетраже прти, куда кочијаш навике онуда јуре, као по најбољем саонику. Милина је то на добри коњи, добро отрун, после добра ручка, сањкати се по добром саонику. Пролетисмо кроз један сокак, пролетисмо кроз други, у трећем сави кочијаш у авлију свога ујака а мога кума од старина.

Снаје испадеше пред кућу, на запеваше веселим гласом: Благо нама ево нашег кума. А свекови, кумови стари, с пуним буклијама прихваташе:

Водем кума нег бела голуба:
Голуб бити, па ће одлетети
А с кумом ћу рујно вино пити.

Ала је леп тај српски божић; ала је лепо Србину кум бити. О светом Јовану венчаћу кумче једно, па с тога ме већ о божићу дочекаше са сватовском песмом. Ја с кочи са саоница а жену ми млађи кумови на руку у собу унесе. Изљубих се са кумовма и поздрави их: Христос се роди!

— Ваистину роди.

Честити старци кумови, да могу за икону би ме задели, под њу сам се већ посадио, а њима све нешто није доста. О куме! та не седиш добро, о куме! та слабо се служиш, о куме! та онај та — и обилазише ме час с једне час с друге стране, вадећи најлепше делове у мој тањир, тако да се напоследку више у њему накупило него у оном одакле се вадило, а кумови одмах на снаје очима и ђаконије све више на столу.

Ту се зачеше наздравнице, ту запеваше старинске песме, па све то иде неизнуђено, ненамештено, из свег срца.

Сузе ми ударише. О Србине, ала си леп, кад си поштен!

Сад је већ моје време рекох кумовма, хоћу још мало да се прођем. Прасе сам кумовско већ појео а јагње ускршње неизостаје. Кума стара одреза кошуљу, а снаје обесише ми најлепше пешкире преко рамена. Тако данас мора бити, нема замерке, није сваки дан божић. Пустинше ме. Опростисмо се, али кад у авлију а у саоница четири.

— Неће се мој кум макако возити, рекао је млађим својима старешина, и у мах су два коња припрегнута.

Ни сам видео светог Илију, видео сам Господина владику нашег али ни за његова четир не бих ове дао.

Куме незапеваше: искочи сјајна звезда. Јер у овој прилици није на месту, али ми се винусмо као

оно звезда што у часу засветли и нестане је. Сад код кума бисмо а сад смо већ на крај сокака. Обишли би и тај крај али на сред пута стао човек и неда на пред.

— Господине, ваљда моју кућу нећете обићи, ваљда и ја нисам гори од других и ја сам ваш, а ви сте мој господин.

Немадох куда. Сврну смо и ту. Дочек српски, божићни. Домаћица обеси пешкир а домаћин се на шали: Чекајте господине, ви ћете на даљни пут, кад сте четир упрegli, треба да имате напитка на путу, и мету у саонице пуну чутуру свог најбољег вина. Узмите. То вам је божићни колач, а о св. Јовану, кад ми на свечаре дођете, другчије ћемо се пофалити.

У четвртном сокаку сукоби ме така иста срећа. Мораш сврнути хтео не тео. Ил нас погази или не бежимо испред коња!

У десетак и више кућа сврнусмо. Свуда пешкири, као да сам рафа не човек, тако их вешаху о мене, прасе, јагње и т. д. све божићни колачи, као што вељаху они који поклањаху. Свуда ниј. Ма само једну чашу господине! Немојте срамотити нашу кућу, ви сте нама свима натарош!

Немаш куда. Али волијем и код свију попиту чашу вина него свима копати виноград.

Заиста није тако лако ни провађати се. Десет кућа, десет вина.

Заиста није лако о божићу нотарош и о свечари пона бити.

Него се и јесам угрејао, а то је баш требало, јер је зима била.

Још на крај села да изађемо па у сокак деми је стан.

На крај села стајала је мала кућица. У њој живљаше човек удовац, који са сиромаштва свога неможе се по други пут оженити. Не имађаше никог него као курјак живљаше сам у своме кућерку. Имао је два три ред посла код варошке куће. Питао сам друге за његово владање, и добио одговор: што је било то је прошло, али сада је то врло поштен човек, неби тај сада ни мрава згазио, али је пропао сиром, те једва живи.

Кад смо се досањкали до куће овога сиромака покајника, рекох кочијашу да сврне и код њега. Овај не хтеде. Шта ћете, вели, код тога богаља, та ја нећу ни о његов снег да се мој салинац очеше, а не да у његову кућу уђем. Још и с просјаци, да се мешам.

Мене у срцу заболело ово презирање, скочим са саоница и позовем жену доле. Сиђе се и она. Ја узмем чутуру и речем кочијашу: ако ћеш ме чекати а ти чекај ако не знам ја и пе-

шке де је моја кућа. Ја сам нотарош и сиромашку а не само газдама. Кад сам могао сврнути код вас треба и код њега.

Сутоњ се већ поче ватати. Ја уђем са женом у кујну, понесавши са собом чутуру. Врата се собња на узици отвараху. Куцнем у врата, повучем за узицу и уђем са женом у собу. У соби беше потпун мрак. Кућа имађаше само један прозор и од једног окна.

Са Христос се роди, назва ја домаћину добро вече.

— Вајетину одговори човек, који је нуз врелу пећ седио.

Вајетину рече он сироме, а да ли се баш и њему родио!

У мраку не познаде ме одмах, но кад принали жижак и познаде ме, он се зачуди као што се зачудише апостоли, кад је Христос на спасов дан међу њих дошао.

— Од куд ви господине.

Ето заређао сам од куће до куће на дође ред и на твоју.

На столу беше стакло и у њему до два прста вина. Нуз стакло тањир с купусом без меса и комад кугурузна леба. Ништа друкчије него у обичан дан осим што је мало боље пећ угрејао.

Сироме ни чеснице није имао и јели и њему божић! Ја успем из чутуре у стакло његово вина, те писмо у славу божију из стакла као да његово вино пијемо.

Разговарасмо се мало и ја већ морадох кући. Обренем се жени да пођемо, а домаћин ће са свим са осећајем рећи: „Господине, ја немам прасица, ја немам јагањаца ни ћуркова, ја вам немогу такав колач дати али реците ми само, ко вам стоји на путу и неводите бригу, тако сте ми данас право учинили! Био кнез, био солгабиров ил ко већи ил мањи не питам шта је, него само ко је“!

Ја се зачуди овоме колачу божићњем. Колач беше зао, али из свег срца понуђен. Непримих га. Рече домаћину да је то грешна услуга и одем ненадајући се, да ће ми тај колач засести и онда кад га некусим.

Л И С Т А К.

ШТА БИВА ПО СВЕТУ.

Оружање турско непрестаје, но на против све озбиљније бива. Досад је спремао се за војну само војска на суву, али сада то чини и она на мору. Досадањи министар морине наименован је за заповедника на лађи оклопници и ова се има тако спремити као да ће у рат. Турцима се новац не пресипа. Нова опрема убојних лађа за рат, кошта небројена новца. Од шале се дакле не троши.

С Цетиња јављају Застави: 7. октобра погинуо један Турчин у Подгорици; убица је из турске границе, но Турци скочили и посекали слакога, који се тамо из Црне-Горе на пазару нашао. Погинуло је 17 Црногораца, неколико жена и један архимандрит из манастира пиперског. Црногорци су били без оружја. Влада црногорска, предузела је све мере, да уздржи велику узрујаност, која је букнула услед тога на страни црногорској, док се ствар не извиди; Турским поданицима, који су се нашли у Црној Гори, дала је пратњу преко границе.

А 10 окт. стигао је овај телеграм: Турци су продужили покољ и 8. о. м по зетским селима убили су 8 Црногораца и оне зетских Срба који носеше капу црногорску. У турски кулина запалили многе српске куће, од куд је око 60 душа побегло у планине.

Црногорски кнез неће сада ићи на маневре у Букурешт него ће отићи на пролеће. Вели се да великим господарима земаљским није мило да кнез тамо иде, јер се боје, да из слоге мањих народа на истоку може ватра букнути, која ће пре сагорети Турску него што би овима мило било.

Цар немачки послао је кнезу црногорском сабљу са писмом, које је својом руком писао.

У Шпанији рат грађански не престано. Ниједна страна ненадвлађује него се само браћа узајмиче тлаче.

Гроф Арним промештен је из једног затвора у други. Преметана је кућа његове пунице и однесени су пуни сандуци неки што је Арним, кад је из Париза дошао са собом донео. Још се управо незна шта је скривно.

Великаши чешки приредили су велик лов и цар с царicom отишао им је у гости у лов. То је од 66 године први пут да се цар не клопи чешких великаша.

У Чешкој су обављени избори за државно веће у Бечу. Старо-Чеси неће и опет у веће а за Младо-Чехе још се незна. Кад су отишли у земаљски сабор на сваки начин да ће и у земаљско веће.

У Далмацији боре се Срби са Талијани. Талијани изађоше последњих дана са собора те сад ни Срби немогу ништа да раде. Ови су изашли с тога што су Срби искали да се у средњим школама у Далмацији учи српски а не само талијански.

7. о. м. обавила се у Загребу светковина отварања свеучилишта. На светковини беше научена света са свију страна. Позвана су сва учена и књижевна друштва, само „Матица Српска“ није. Свеучилишту је ударио први темељ владика Штротсмајер, даровавши на то 50,000 фор. На светковини беше и он.

Сабор карловачки телеграфисао је у Загреб и честитао отварање свеучилишта, но овога телеграма нема до сад ни уједним новинама хрватским.

Цар је ово дана дао повелу Бокезима за њихова владику. Повела је писана на овнуској кожи а подписана својеручним подисом Царевим, министра просвете Штремајера и дворског саветника Странскога. Сва три су потписа кр и лицом. У повели стоји да владика бокешки има за главу црквену признавати патријарха карловачког и у догматичним стварма њега и синод а у управи митрополита црновичког.

РАЗЛИЧНОСТИ.

(Младен Рајковић) чиновник из Кикинде убио се у купатилу темниварском 2. о. м.

(Штатуте задруге Срба занатлија Новосађана) потврдило је министарство трговине. Ово је у наши крајеви прва, дакле сад законита јавна задруга по закону за радност, чланах VIII од гд. 1872. Честитамо задруги и желимо да Срби занатлије употребе ову zgodну прилику на своју корист и свога подмладка, те да и србско занатлијство опет процвета као што је негда цветало.

(Депутација дољнег нутарњег и новог града Осека код бана). У прошли четвртак беше депутација осечана пародњака код бана да молу да остане досаднаши начин при избору општинара. Горњи град осечки, де живи већина туђина Србу и Хрвату, хтео би измену, како би он дошао до већине у општини, по изгледу су да садања народна влада неће то допустити.

(Крајишке шуме) продане су биле друштву неком. Ово друштво не може одржати уговор и тако пропада мујамчевина. Јамчевина је та врло велика и са тим новцем научили су што пре да граде жељезницу у крајини. Добро је дакле исцало. Шуме остају а новаца се добило. То је оно продај овце донеси новце и дотерај овце.

(Нападај на Матицу српску) Мађарски листови нападају на Матицу нашу да она није завод књижеван него да се у њој политика тера. Један њихов лист каже, да је Текелија оставио своје новце да се с њима Срби помађаривају т. ј. да је он оставио фонд свој, да се оснује мађарски конвикт, благодјејаније. Медвед је одиграо пред комшинском кућом пред словачким гимназијама, и: као да ће доћи и пред нашу.

(Панчево сада није више српско), тамо су овладали пришелци. Варошких скупштинара има више друге народности него Србаља ма да има Србаља становника више по осталих. То је израђено са тим, што је начињено да има више других што највећи порез плаћају него Србаља. Сада ова већина жари и пали. Прешле недеље бирала је чиновнике неке и ниједног, који би Србима по вољи био нехтеде изабрати. Шта више у одбор један ни једног Србима скупштинара неизбрасе а Срби досад, ма да су тако исто радити могли, јер су у већини били, никад то неучинише.

(Леба), који је узео био патријаршеску земљу под аренду на више година одустао је од аренде и тиме ће бити крај распри између Белобрђана патријаршије и њега.

У Пруској има 914 зграда у којима станује које калуђера које калуђерица 8795. То је мала војска, и кад се узме да је сваки тај војник везан на слепо покорност према старешини, овда се даде схватити како се католичко свештенство ма да је здраво мало католика према Лутеранима у Пруској са владом у коштац ухватити смело.

(Манастир дужан свом управитељу). Манастир Враћевшница у Србији остао је садањем владици ужичком Вићентију кад је у манастиру архимандрит 640 500 дуката дужан. Владика Вићентије био је само три године архимандрит у Враћевшницима. Архимандрит има годишње 100 талира што износи до 200 ф аувр. плате Одгуд дакле да се заштеди 500 дуката а једва се сто заслужило.

(Нова занатлијска задруга). У Вуковару установила се српска занатлијска задруга са 66 задругара од разних заната и то сам Србин овејап. Католици Срби, неће са православнима а сами нису кадри.

— (Телеграф свира). Кад су изумели људи телеграф чудио се свет како то може бити да човек седи у једном месту а пише у другом. Каква је то рука која довати и пише докле год волеш; али сад су у Америци пронашли да телеграф и свира. Па тако ти у Бечу на жици свираш ноту какву а у Пешти или Загребу или Карловци и т. д. играју како ти свираш. Сад на прилику хоће у Лондону да чују најбољег вештака у Паризу како свира. Овај немора ићи у Лондон него оде на телеграф, па ту удеси, а у Лондону да попуцају дланови од плескања, како им се свирка допада.

(Одсад ће те носити црвене прелуке а не беле). Цар немачки сврне овога лета код неког немачког кнеза на ручак. Управитељ трпезе заповеди слугама, који су око астала послуживали, да ниједан вино што остане после ручка недирне, но стари неки не може одолети а да бутелу не натегне. Све су слуге имале беле прелуке а у бутели беше црно вино. Ово је прсцунуло на прслук и пеге црвене одадоше човека. Управитељ трпезе одпусти одмах слугу. Овај забринуто стане пред двор. Кнез прође туда и запита га каква му је голема невоља. Он му каже, а кнез, неки добричина насмеје се и рекне: Небој се, ти остајеш у служби, али одсада ће те сви што послужујете при ручку носити црвене прелуке па се неће видити вино на њима.

(Петдесет хиљада талира) украдено је ово дана у Позену у Чешкој из тамошње банке. Злочинци су разбили касу и сву је изпранили. Хиљаду талира добије награде, колопове ухвати. На сваки начин, да је каса била Вертхајмова, па како је разбише! Вадава и од ватре се можеш сачувати, али од човека никад.

(Најскупљи коњ) продан је не давно у Сан Франциску. Плаћено је за њега 43.000 ф. Коњ је арапског соја, али што је много, много. 100, словом велим сто ланаца земље и леп салаш за једнога коња, који сутра може скапати, то је баш много.

(Из лутеранске вере у католичну) прешла је ово дана мали краља баварског и покалуђериће се.

(Витјеслав Халек) чешки најбољи списатељ позоришних дела умро је 26. пр. месеца. Беше му тек 39. год.

(Официри хонвизски непримају се у редовну војску.) Досада је било могуће официру редовне војске, кад је у хонведе стао, вратити се натраг редовној војсци. Сад се то више недопушта, вели се из узрока, што хонведи немају официра.

(Крађа девојке.) Неки Кикинђанин путујући преко пустаре Ђалске загледа се тако у једну девојку, да кад она није хтела лепим, на силу је одвуче. Сад је тога ради у затвору кикинђском.

Ону господу, која до данас примаше „Глас Народа“ а не послаше претплате, молим да то учине; или нека овај број пошаљу натраг, да по томе знам да неће више листа да држе. Ја морам штампарији напред да плаћам, на кредит неће друштво читаво да даје, не могу ни ја један вересију држати. Знам да се не да у дан у два све израдити, али сада је прошла берба и виноградска и кукурузња и доста се поорало, дакле могло би се имати каде сетити и на нас овамо.

Уредник „Гл. Народа.“